

MUZEALNE ROZMAITOŚCI

ISSN 2449-7185

Rok 2022

Nr 2(16)

MAGAZYN INFORMACYJNY MUZEUM ROMANTYZMU W OPINOGÓRZE

Najlepsze muzea na Mazowszu nagrodzone – wśród laureatów znalazło się nasze Muzeum

Tekla z Pawulskich Krasieńska – pisząca Polka

Walerian hrabia Krasieński – historyk i emigrant

Teofil Lenartowicz – wspomnienie o „lirniku mazowieckim” w 200. rocznicę urodzin

Maria Konopnicka i jej związki z Orydnacją Krasieńskich

Pracownia digitalizacji w Muzeum Romantyzmu w Opinogórze

Niezwykła Noc Muzeów 2022

My z niego wszyscy

Wydarzyło się

Redaktor naczelny:
Roman F. Kochanowicz

Redaktor prowadzący:
Aldona Łyszkowska

Współpraca:
Wojciech Jerzy Górczyk

Opracowanie graficzne:
Anna Szczerba

Fotografie:
Michał Krzyżanowski

Zbliżające się święta Bożego Narodzenia to czas przepiękny, szczególną atmosferą. Życzymy, żeby przyniosły Państwu spokój, miłość, harmonię i zapomnienie o codziennych troskach. To także czas refleksji nad tym co minęło. Niech poczucie prywatnego i zawodowego spełnienia towarzyszy Państwu przez cały Nowy 2023 Rok.

Do zobaczenia w gościnnych progach naszego Muzeum!

Dyrektor Muzeum Romantyzmu w Opinogórze
Roman F. Kochanowicz
wraz z Pracownikami

Wydawca:
Muzeum Romantyzmu w Opinogórze
ul. Zygmunta Krasieńskiego 9,
06-406 Opinogóra Górna
tel. / fax (+48 23) 671 70 25, 671 70 30
e-mail: mr@muzeumromantyzmu.pl
http://www.muzeumromantyzmu.pl

Druk - 24h.com.pl
Grabówka, ul. Szosa Baranowicka 77
15-523 Białystok

Nakład 300

Mazowsze.
serce Polski

Muzeum jest instytucją finansowaną ze środków Samorządu Województwa Mazowieckiego

NAJLEPSZE MUZEA NA MAZOWSZU NAGRODZONE

Wśród laureatów znalazło się nasze Muzeum

28 września br. w muzealnej oranżerii wręczono nagrody i wyróżnienia w Konkursie „Mazowieckie Zdarzenia Muzealne – Wierzba”.

Konkurs, organizowany przez Samorząd Województwa Mazowieckiego we współpracy ze Sto-

warzyszeniem Muzealników Polskich, skierowany jest do placówek muzealnych działających na Mazowszu. Ma na celu pobudzenie pracy muzeów poprzez wyłonienie najlepszych placówek muzealnych i wyróżnienie oraz nagrodzenie najciekawszych zdarzeń przez nie

opracowanych i realizowanych, promocję muzeów oraz Województwa Mazowieckiego.

Konkurencja była duża. W tegorocznej edycji Konkursu o tytuł najciekawszej wystawy, najlepszego projektu otwartego, najlepszego projektu edukacyjnego, najlepszego projektu w kategorii „Muzea w sieci” i „Plakat muzealny” oraz najlepszego wydawnictwa ubiegły się aż 134 zdarzenia muzealne – dla porównania dwa lata temu zgłoszeń było 65. Pokazuje to zarazem rozwój Konkursu, jak i zwiększenie aktywności mazowieckich muzeów.

Jesteśmy dumni i szczęśliwi, że Kapituła Konkursu doceniła także pracę Muzeum Romantyzmu, które otrzymało trzy wyróżnienia. Docenione projekty to: wystawa czasowa „Beksiński w Opinogórze – romantyzm nieoczywisty” w kategorii „Wystawy”, „Podsumowanie roku Cypriana Kamila Norwida na Mazowszu w Muzeum Romantyzmu w Opinogórze” w kategorii „Projekt otwarty” oraz plakat promujący monodram „Nad Soplicowem słońce wzeszło” w kategorii „Plakat muzealny”.

Aldona Łyszkowska

Tekla z Pawulskich Krasieńska

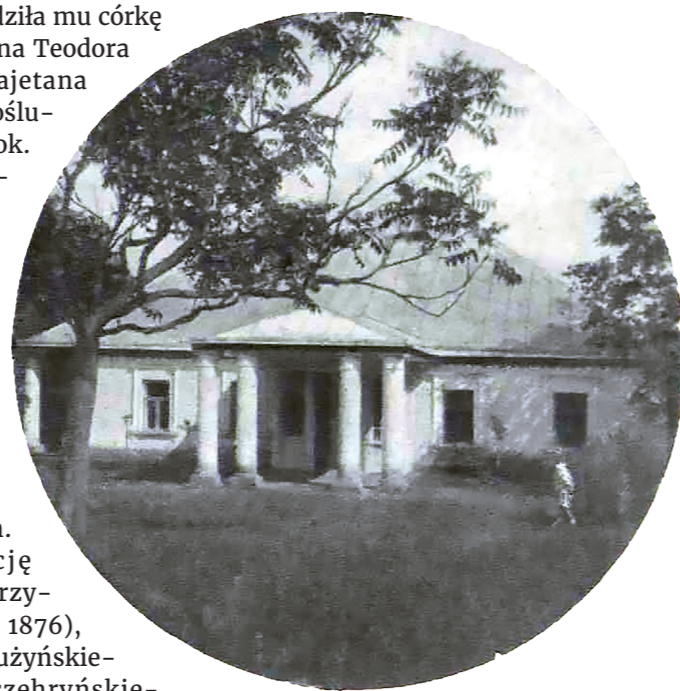
pisząca Polka

W minionych wiekach przeznaczeniem kobiety była przede wszystkim rola matki i żony. Kobiety wówczas rzadko troszczyły się o rozwój swoich zdolności i poszerzanie zainteresowań. Do wyjątków też należą panie, które zdecydowały się chwycić za pióro i zapisać się w historii na kartach literatek. Zasadniczo w książkach nie ma o nich mowy. W 1821 r. ukazało się dzieło Jana Sowińskiego zatytułowane „O uczonych Polkach”, który wymienia panie zarówno znane, jak i nieznanne, które parały się pisaniem i zdecydowały publikować swoje utwory. Wśród wymienionych znaleźć można wzmiankę o Tekli Krasieńskiej, marszałkowej czechryńskiej, która umieszczała swoje prace w „Dzienniku Wileńskim” jako T. Kr.....a.

Tekla z Pawulskich herbu Brochowicz była żoną pochodzącego z linii ukraińskiej Franciszka Salezego Wincentego Kajetana Krasieńskiego (1757–1814). Protoplastą tej linii rodu Krasieńskich był Antoni Krzysztof Krasieński, syn Felicjana i Zofii z Garczyńskich, podkomorzego ciechanowskiego, który opuściwszy Królestwo w 1723 r., w Wilnie poślubił Aleksandrę Januszewicz i wraz z nią zamieszkał na Ukrainie. Jego wnukiem, synem Józefa Krasieńskiego (1726–1768) i Zuzanny z Mężyńskich herbu Kościeszka, był Kajetan Franciszek, który w 1808 r. kupił wieś Regimentarzówkę. Od 1790 r. pełnił funkcję chorążego trembowelskiego, od 1799 r. był podsędkiem powiatu wasilkowskiego i bohusławskiego, od 1820 r. sprawował urząd marszałka szlachty powiatu czech-

ryńskiego. Tekla, urodziła mu córkę Adelę (zm. 1856) i syna Teodora Piotra Aleksandra Kajetana (1798–1870). Adela poślubiła Tytusa Komara (ok. 1802–1853), generała wojsk rosyjskich. Teodor uczęszczał do szkoły bazylińskiej w Humaniu, a w l. 1816–1818 słuchał wykładów z przedmiotów fizyczno-matematycznych oraz prawnych na uniwersytecie wileńskim. Poślubił Konstancję Kotiuzińską herbu Przyjacieli (po 1808–przed 1876), córkę Antoniego Kotiuzińskiego i Józefy ze Zwierzchowskich. Teodor miał z nią córkę Cecylię, zamężną z Walerianem Florkowskim, marszałkiem czechryńskim oraz synów: Edmunda (1843–1883) żonatego z Elżbietą Trypolską (ok. 1855–1929) i Huberta (Humberta) Antoniego (1833–1890), który poślubił Julię Olgę Naumow herbu własnego (1840–1925). Teodor Piotr był właścicielem Regimentarzówki na Ukrainie, którą w 1808 r. kupił jego ojciec oraz Pisarzówki i Budurowej. Piastował również urząd sędziego pokoju powiatu czechryńskiego.

Prawdopodobnie to za namową syna Tekla debiutowała na łamach prasy. Teodor utrzymywał przyjacielskie stosunki z współredaktorem jednej z wileńskich gazet, Kazimierzem Kontrymem (1772–1836), założycielem Towarzystwa Szubrawców. Ukazały się wówczas

Regimentarzówka, źródło: „Wieś i Dwór” z 1 października 1911 r., z. 1.

fragmenty tłumaczone przez Teodora: „Pochwała życia wiejskiego” Wergiliusza oraz „Do Torkwata” Horacego. Teodor był miłośnikiem i znawcą literatury klasyków greckich, łacińskich i polskich, ponadto był muzykiem, kompozytorem i zapalonym botanikiem. Prowadził też systematycznie Dziennik, którego rękopis przechowywany w Bibliotece Ordynacji Krasieńskich w Warszawie uległ zniszczeniu w czasie drugiej wojny światowej. Przekaz ten znany jest jedynie dzięki publikowanym fragmentom.

Tekla Krasieńska debiutowała na łamach prasy, gdy dzieci były już dorosłe. W wydanej w 1821 r. książce „O uczonych Polkach” Jan Sowiński pisał o Tekli, jako o żyjącej „marszałkowej czechryńskiej

guberni kijowskiej”. Przypisuje on jej: „Opisanie Topograficzne okolic Talnego miasteczka na Ukrainie”; Synonimy: „Litość – politowanie – uzalanie się” oraz „Pokrewieństwo – miłość – przyjaźń”; tekst „Moje Dumanie” oraz bajkę „Wilk i Lew”. Według Sowińskiego Krasieńska pisała pisma patriotyczne i moralne. Twierdził, że niektóre z jej tekstów nie zostały opublikowane. Według ustaleń Haliny Czernianin należy ją odróżnić od innej kobiety piszącej w „Dzienniku Wileńskim”, która używała kryptonimu T.K.

W synonimach polskich Tekla Krasieńska pisała: *Litość, politowanie, uzalanie się. Wszystkie trzy uczucia pochodzą z serca, lecz każdego doznajemy z innej przyczyny. „Litość” czujemy na widok cierpiącej ludzkości, mamy „politowanie” nad błędami ludzkimi, „uzalamy się” nad występnyimi, żalującymi swego przewinienia. „Litość” jest wzruszeniem serca czulego, przez „politowanie” pobłagamy słabościom ludzkim, „uzalanie się” pochodzi z dobrego i niemięskiwego serca. Litość serc tylko czułych jest udziałem; nie uczuje jej niedbałość, nie miłą będzie obojętności. Oziębłość nie wie nawet co to jest litość. Politowaniem wzruszamy się nad głupstwem udającym się za mądrość. Uzalenie się jest rodzoną siostrą litości, winne tylko kolory przybraną. Litość na widok nieszczęśliwego, dozna miłego uczucia, gdy go może ratować i wspomóc; przeciwnie, najsroźsza przejmie ją boleść, gdy pomoc nieszczęśliwemu nie będzie w stanie. Do politowania przyłącza się niejaka pogarda dla tego, który na nie zasługuje. Uzalenie się w sercach dobrych, łatwo po gniewie następuje. I tak rzekłabym: mam „politowanie” nad tymi, którzy ze wszelką obojętnością popełniają głupstwa, chętnie „uzalam się” nad mymi nieprzyjaciółmi, „litość” przejmuje mi serce, gdy widzę nieszczęśliwych, cierpiących dla swojej ojczyzny* [DW 1817, t. 5, s. 321–322].

W synonimach poświęconych „Pokrewieństwu”, przyjaźni i miłości Krasieńska pisała, że są to najściślejsze i najprzyjemniejsze związki ludzkie, które jednak są różne. Pokrewieństwo jest zwią-

kiem pochodzącym z natury, miłość nawiązuje się jednak w pewnym wieku między osobami płci odmiennej, przyjaźń zaś dotyczy każdego wieku i każdej płci. Miłość jest rozkosznym uczuciem, ale dręczącym i zupełnie zajmującym, a prawdziwa przyjaźń jest słodka, łagodna, pobłażająca, bezinteresowna i trwała. *Miłość jest dziełem natury, potrzebą serca, kwiatem życia, zapomnieniem trosk. Pokrewieństwo jest płodem miłości, rozkoszą serca, pociechą domu, podporą starości. Przyjaźń jest tworem cnoty, ozdobą serca, duszą społeczeństw, radą i pomocą w nieszczęściu.* Krasieńska pisała w wywodzie również w odniesieniu do siebie: *Co do mnie, lubię miłość gdy jest wierna; wielbię przyjaźń gdy jest prawdziwa; najprzyjemniejszą jest dla mnie rzeczą, widzieć pokrewieństwo węzłem przyjaźni spojone* [DW 1817, t. 5, s. 322–323].

Utwór „Opisanie okolicy Talnego” Krasieńska poświęciła okolicom miasteczka na Ukrainie położone nad Tykiczem Górskim w powiecie humańskim, cztery mile od Humania. Nie podróżowała zbyt wiele, bowiem przyznawała, że nie są jej znane ani Puławy, ani okolice Krakowa, ani widoki Szwajcarii. Zachwycała się piękną równiną otoczoną pasmem gór, dalej położonymi sadami, ogrodami warzywnymi i wieśniaczymi zabudowaniami. Opisywała mostek nad strumykiem, wyniosłe wierzby bliżej brzegu oraz krzewy. *Co za widowisko przepyszne!.. Skąta nad samą wodą!.. Lecz jaka skąta! Ściana wysoka około pięciu sążni, ułożona z różnobarwnych kamieni, poprzerastała mchem krzewami i drzewami, podpierająca ogromną górę, pokrytą obszernym lasem, wśród którego widać chatkę /.../ Wśród przykrych gór i skał dzikich ukazuje się rozkoszna dolina. W tej mieszają się razem skały pomiędzy lasy, a lasy pomiędzy skały, rzeka zaś płynąca w dole, odbijając wszystko w kryształ wód swoich, sprawuje dla przejeżdżających górą najprzyjemniejszy widok. [...] widzę górę zawieszoną nad głową moją, a z drugiej przepaść nachyloną aż ku rzece, nasrożoną urwiskami, skałami, ro-*

wami tak, że zdaje się, iż najmniejsze chybiecie powozu lub niesforność koni może o śmierć przyprawić podróżnego. Ale spojrzenie na drugi brzeg rzeki łagodzi ten przestach, przyjemność okolicy ciągnie się dalej /.../. Autorka nie zdecydowała się jednak opisać miasteczka, bowiem uważała, że nie ma w nim nic, co godne byłoby zwrócenia uwagi, prócz tego, że: wyjechawszy z grobli na górę, jedzie się pomiędzy dwoma domami około cerkwi, około topolowego wierzbiemi osadzonego lasu, i znowu na górę, na którą wjechawszy, miasteczko Talne niknie, a ukazuje się wieś Muszurów [DW 1817, t. 5, s. 441–443].

O ile poprzednie utwory miały raczej wymiar sentymentalny, to zupełnie inną stronę twórczości Tekli Krasieńskiej poznajemy w wierszu „Moje dumania” [DW 1817, t. 5, s. 324–325]. Autorka zastanawiała się w nim nad losem człowieka naznaczonego cierpieniem.

*Czy z boskiego przeznaczenia,
Czy pierwszego grzechu skutki?
Że człek skazan na cierpienia,
Przez ten przeciąg życia krótki?*

Krasieńska pisała, że człowiek w życiu ma plany, zostaje obdarzony rozumem, pamięcią i wolną wolą. Często jednak popełnia błędy i ma wyrzuty sumienia. Tym, który pociesza i pomaga jest jedynie Bóg. Udręczenia człowieka na ziemi kończy śmierć, po której czeka go wieczność szczęśliwa.

*Ta kończy człeka niedole
I do spoczynku go wzywa,
Wszakże po życia mozołach
Czeka go wieczność szczęśliwa.
Boże! Ja za wszystkie dary
Zlane mi Twą ręką dzielną
Składam Ci dzięki, ofiary
Za to, żem tu jest śmiertelna.*

Nie wiadomo jak długo żyła Tekla z Pawulskich Krasieńska. W 1821 r. przez Sowińskiego uważana jeszcze była za żyjącą. Jej biografia praktycznie pozostaje nieznaną.

Beata Woźniak

Walerian

hrabia Krasiński

historyk i emigrant

Hrabia Walerian Skorobohaty Krasiński (ur. 1795 r.), chociaż dzisiaj już nieco zapomniany, w XIX w. należał do grona polskich historyków cenionych w Anglii czy Niemczech. Wspomnijmy, że heraldyk Adam Boniecki (zm. 1909 r.) błędnie zaliczył go do rodu Krasieńskich, herbu Jelita. Walerian studiował filozofię i historię na Uniwersytecie Wileńskim (1818–1822). W 1822 r. przybył do Warszawy gdzie, jak pisał Francisek Maksymilian Sobieszczański: „Poparty tak licznymi związkami i wpływem rodziny Krasińskich, wnet otrzymał znakomity urząd w komisji oświecenia”. Jednak nie ograniczał się do działalności urzędniczej i wkrótce założył w Warszawie pierwszą drukarnię stereotypową, wydał min. *Psalterz Dawida przekładnia F. Karpińskiego*. W tym czasie związał się ze starszą od siebie panną Teresą Kicką, córką Onufrego – szambelana Stanisława Augusta Poniatowskiego, która prowadziła własny salon w Warszawie. Był też zapraszany do salonu literackiego Wincentego Krasińskiego, gdzie dał się poznać jako „dzielny przeciwnik klasyków”. W czasie powstania listopadowego był emisariuszem Polski w Londynie. Przed wyjazdem do Anglii utrzymywał kontakty z Joachimem Lelewel. W 1830 r. Lelewel opublikował w piśmie „Patriota” artykuł dotyczący przepowiedni Wernyhory. Sama przepowiednia jest mistyfikacją (choć Lelewel wierzył w jej prawdziwość). Historycy początkowo uważali, że za mistyfikacją stoi Seweryn Goszczyński lub osoby z jego kręgu. Za Stanisław Pigoń uważał, że Wale-

rian nie tylko dostarczył sfabrykowany tekst Lelewelowi, ale sam był inicjatorem mistyfikacji. Walerian prawdopodobnie był także autorem dwóch odezwo do narodu ukraińskiego, w których wzywając

Ks. Juliusz Bursche. Fot. Aleksander Karoli. Biblioteka Narodowa. Domena Publiczna.

do poparcia powstania powoływał się na Wernyhore. Zofia Wójcicka uważa, że ani S. Goszczyński ani W. Krasiński mogli pomagać w przygotowaniu go do druku tekstu, ale nie byli autorami mistyfikacji, zaś sam tekst (nieznanego autora), jej zdaniem, pochodził z księgozbioru Maurycego Dzieduszyckiego, który otrzymał go od swojego ojca Ludwika Benedykta.

Oczywiście intencje autora(ów) mistyfikacji były szczytne. W grudniu 1830 r. kiedy ukazuje się artykuł Lelewela trwało powstanie listopadowe i przepowiednia ma dawać otuchę powstańcom. Jeżeli rację ma Zofia Wójcicka, to Krasiński, Lelewel, Goszczyński i Dzedu-

szycy sami mogli być nieświadomi, że tekst jest mistyfikacją.

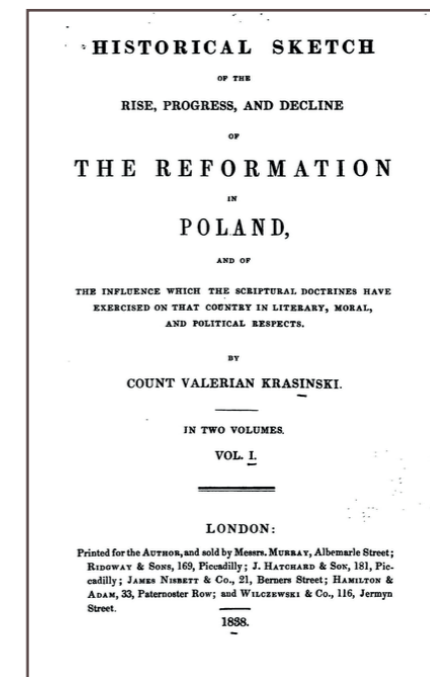
Po upadku powstania listopadowego Walerian pozostał w Anglii oddając się całkowicie pracy naukowej. Utrzymywał kontakty z Zygmuntem Krasińskim i Adamem Mickiewiczem. Wiemy, że Zygmunt Krasiński przekazywał mu listy od ks. Alojzego Chiari-niego za pośrednictwem Henryka Reeve’a, który znał Waleriana co najmniej od 1831 r. Bywał, zdaniem Zygmunta Krasińskiego, u księżnej Wiktorii, żony Edwarda Augusta Hanowerskiego, księcia Kentu. Był zapraszany także przez stryja królowej Wiktorii, księcia Sussex, lorda Ashley’a, księcia Shaftesbury, a także dostojników kościoła angikańskiego.

Walerian Krasiński skupiał się w swych działaniach naukowych przede wszystkim na historii reformacji w Polsce. W zbieraniu materiałów do pracy pomagał mu Józef Bolesław Ostrowski, współredaktor „Nowej Polski” wydawanej na emigracji, prosił też o pomoc Antoniego Edwarda Odyńca. W 1838 r. wydał pierwszy tom swojego najważniejszego dzieła *Historical sketch of the rise progress and decline of the Reformation of Poland*, tom drugi ukazał się w 1840 r. Dzieło to zyskało uznanie w świecie naukowym, zostało przetłumaczone na języki francuski i niemiecki (*Geschichte des Ursprungs, Fortschritts und Verfalls der Reformation in Polen und ihres Einflusses auf den politischen* (...)) z przedmową Wilhelma Adolfa Lindau). Janusz Małek ocenił, że: „the Reformation of Poland Waleriana Krasińskiego było pierwszą nowoczesną syntezą reformacji w Polsce”. W języku polskim ukazała się dopiero w latach 1903–1904 pod tytułem *Zarys dziejów powstania i upadku reformacji w Polsce* wydana przez luterańskiego księdza dra Juliusza Bursche z jego przedmową, nakładem „Zwiastuna Ewangelickiego”. Nie podano kto był tłumaczem. Mieczysław Paszkiewicz pisze, że tłumaczenie jest dziełem ks. Ernesta Wilhelma Bursche (ojca ks. Juliusza). Jednak sam ks. Ju-

liusz Bursche, we wstępie, dziękuje „przede wszystkim tłumaczkom”, co sugeruje, że za tłumaczenie odpowiadały co najmniej dwie osoby i były to kobiety, a nie jego ojciec. Jako ciekawostkę można podać, że w tym wydaniu popełniono „czeski” błąd w *Przedmowie autora*, gdzie w dacie podano: Londyn, 18 września 1883 r. – w oryginale jest oczywiście podany rok 1838. W 1925 r. pozycja ta została wydana ponownie w j. polskim, tym razem w USA pod nieco zmienionym tytułem *Walki religijne w Polsce czyli Zarys dziejów powstania i upadku reformacji w Polsce*, wydawcą był Antoni Alfred Paryski. Jest przedruk wydania z 1903 r. (z tym samym błędem w dacie pod *Przedmową autora*, pominięto zaś *Przedmowę wydawcy*). W 1986 r. ukazał się reprint wydania z 1903 r. nakładem Wydawnictw Artystycznych i Filmowych. Ta praca była wielokrotnie wznawiana w języku angielskim, a ostatnie wznawienie w tym języku (wydane jako reprint), miało miejsce w 2017 r. W Niemczech ostatnie wznawienie miało miejsce w 2010 r.

W 1841 r. Krasiński poznał ambasadora pruskiego w Londynie Christiana Karola Josiasa von Bunsena. Von Bunsen był nie tylko dyplomatą (przed objęciem placówki w Londynie był ambasadorem Prus przy stolicy Apostolskiej), ale także działaczem ewangelickim i naukowcem. W 1829 r. był jednym ze współzałożycieli powstałego w Rzymie *Istituto di corrispondenza archeologica*, obecnie jest to *Niemiecki Instytut Archeologiczny (Deutsches Archäologisches Institut)*. Później Waleriana i ambasadora pruskiego łączyła przyjaźń. Możliwe, że za sprawą Bunsena Krasiński otrzymał propozycję objęcia katedry na Uniwersytecie w Berlinie. Zdaniem Wisławy Knapowskiej jest prawdopodobne, że sprawa katedry w Berlinie była tylko wytworem fantazji Waleriana, bądź jego przyjaciół. Jednak faktem jest, że w Anglii prowadził wykłady. W październiku 1845 r. miał wykłady w Cambridge, które zaowocowały kolejnym za-

prośbieniem. Pracował nad dziełem obejmującym całość dziejów Polski, a jednocześnie udzielał się politycznie. 27 marca 1848 r. przybył do Londynu księżę Wilhelm pru-

Pierwsze wydanie „Historical sketch of the rise, progress and decline of the reformation in Poland” Waleriana Krasińskiego - Londyn 1838 r.

ski (który musiał opuścić kraj ze względu na sytuację wewnętrzną Prus). Gościny księciu udzielił von Bunsen w ambasadzie pruskiej. Z listu von Bunsena do króla Prus wiemy, że jeszcze tego samego dnia zostało zorganizowane spotkanie emigracji polskiej z księciem Wilhelmem. Spotkanie miało charakter poufny, a brał w nim udział m.in. Walerian Krasiński i Adam Sapieha – tylko te osoby wymienił z nazwiska we wspomnianym liście von Bunsen. W opinii Wisławy Knapowskiej w spotkaniu tym mogli brać udział także Piotr Falkenhag Zaleski, Teodor Mańkowski i Stanisław Koźmian (o ile ten był w Londynie już 27 marca – wiemy tylko, że zjawił się tam w końcu marca, ale nie ma pewnej daty jego przyjazdu). Spotkanie to zaowocowało memoriałem, który został podpisany przez Waleriana, a przesłany do Berlina przez von Bunsena. Memoriał ten widział odbudowę Polski w oparciu o sojusz z Niemcami. W myśl założeń przedstawionych

w dokumencie *właściwie Polska byłaby czymś na wzór kolonii niemieckiej*. W każdym razie tezy memoriału sugerują, że powstał on pod naciskiem von Bunsena. Słusznie konstatuje Knapowska: „(...) Przykrym jest fakt, że podpis piszącego nadał im charakter zgola nie liczący z polską racją stanu”. Krasiński sam szybko wycofał się z własnego stanowiska, stając się jednym z najzagorzalszych krytyków Prus. W tym samym roku Walerian Krasiński wydał *Panslavism and Germanism*, w której to pracy dał wyraz swojej niechęci wobec Prus i Niemiec. Dlaczego więc Krasiński podpisał memoriał? Wyjaśnić to może jego charakter, który tak został opisany przez Sobieszczańskiego: „niezmiernie uprzejmy, łagodny, wesoły, sporu wszelkiego unikał, przeciwnikowi łatwo ustępował, na pozór zdawało się że żadnych silnych nie miał przekonań, ale pisma jego okazują jak wytrwale, a nawet zacięcie jednym zawsze hołdował zasadom (...)”. Możemy przyjąć, że na spotkaniu 27 marca uległ namowom swojego przyjaciela von Bunsena, nie chcąc (czy nawet nie będąc w stanie) wchodzić z nim w spór, zaś gdy ochłonął odciął się od memoriału.

Kolejne dzieła Krasińskiego to: *Sketch of the Religious History of the Slavonic Nations* wydane w 1849 r., dedykowane Lordowi Ashley, już w 1851 r. doczekało się kolejnego wydania; w 1853 r. wydał *Montenegro and the Slavonians in Turkey* i w 1855 r. *The Polish Question and panslavism*. Owocem badań nad historią Polski ujętych całościowo miało być: *Poland, its history, constitution, literature etc.* Niestety Walerian Krasiński zmarł w Edynburgu 22 grudnia 1855 r. pozostawiając niedokończoną historię Polski, która urywa się w połowie zdania na str. 256 (zeszyt 4). Został pochowany na cmentarzu Warriston obok innego polskiego emigranta, skrzypka i kompozytora Feliksa Janiewicza. Jego grób zdobi wysoki obelisk z szarego granitu.

Wojciech Jerzy Górczyk

Teofil Lenartowicz

wspomnienie o „lirniku mazowieckim” w 200. rocznicę urodzin

Rok Romantyzmu Polskiego to doskonała okazja by przypominać nie tylko najważniejszych poetów tej epoki, jak Adam Mickiewicz, Juliusz Słowacki czy Zygmunt Krasiński, ale też poetów romantycznych mniej znanych, rzadziej cytowanych, o mniejszej sile oddziaływania, do których niewątpliwie trzeba zaliczyć Teofila Aleksandra Lenartowicza. Poetę, rzeźbiarza, etnografa i konspiratora. Autora arcydzieła – kolędy „Mizerna cicha” oraz wiersza „Złoty kubek” – którym zachwycało się wielu wybitnych poetów od Cypriana Norwida po Marię Pawlikowską-Jasnorzewską (autorke parafrazy tego utworu pt. „Lenartowicz”).

27 lutego br. minęła 200. rocznica urodzin poety. Tak więc mamy niejako podwójną okazję do przywołania jego sylwetki i twórczości. Do tego dochodzi trzeci powód – spośród romantyków to Lenartowicz był najsilniej związany z naszym regionem – Mazowszem. Jak pisała Alina Witkowska jego „sławę ugruntowała liryka jednego tonu – ludowego, z jednej dzielnicy Polski – Mazowsza”. Urodzony w Warszawie w domu pod l. 2612 przy ul. Garbarskiej (PoWiśle), część dzieciństwa spędził w okręgu Rawy Mazowieckiej, mieszkając na wsi i w niewielkich miasteczkach, gdzie, jak sam wskazywał, narodziła się jego wrażliwość poetycka: „(...) ojczym Andrzej Zawadzki, kiedy sobie głowę

zaprószył, wypędzał nas dwoje z domu, mnie i siostrę Paulinę. Siostra przygarniała się bliżej domu, ja zaś w polu albo w pobliskim lesie.

Teofil Lenartowicz, lit. H. Aschenbrenner, źródło: Biblioteka Narodowa

Nieraz do późnego wieczora zostałem, pocieszany przez gęsiarzków i koniopasów; i tu źródło mojej gminnej poezji”. Później, już po zamieszkaniu w Warszawie, będzie razem z gronem przyjaciół, m.in. członkami z kręgu tzw. Cyganerii Warszawskiej (Lenartowicz nie był członkiem grupy, ale utrzymywał z nią kontakty artystyczne i towarzyskie), z Oskarem Kolbergiem, być może z Cyprianem Norwidem, Wojciechem Gersonem i kompozytorem Ignacym Komorowskim, odbywał wycieczki do wsi i dworów między Wisłą a Bugiem, poznając pieśni

i melodie ludowe, zwyczaje, obrzędy oraz badając i utrwalając tamtejszą kulturę. Sam o sobie często mówił „lirnik mazowiecki”. Mimo że zainteresowania literackie autora słynnej „Kaliny” (wiersza spopularyzowanego dzięki muzyce wspomnianego wcześniej Ignacego Komorowskiego) były dość szerokie – pisał m.in. wiersze religijne, patriotyczne i poematy – przede wszystkim pokazał jakim jest doskonałym portrecistą krajobrazu naszego regionu, tworząc liryki oparte przede wszystkim na folklorze Mazowsza. Piękne, poetyckie obrazy znajdziemy m.in. w wierszu „Jak to na Mazowszu” (1849), którego fragment trzeba w tym miejscu przytoczyć:

„(...) Oj, śliczna to ziemia to nasze Mazowsze!

I czystsza tam woda, i powietrze zdrowsze,

I sosny roślejsze, i dziewczki kraśniejsze,
I ludzie mocniejsi, i niebo jaśniejsze (...).”

Znajomość z autorem „Fortepianu Chopina” pozostawiła po sobie materialną pamiątkę tj. ilustrację Norwida do tomiku poezji Lenartowicza, który przyniósł mu największą sławę, pt. „Lirenka” (1855).

Twórczość poetycka Lenartowicza jednak dość szybko spotkała się z krytyką, wśród głównych zarzutów pojawiała się opinia, że ma ona jedynie walory sentymentalne.

ZŁOTY KUBEK

rył: JBD.

Poetę określano jako epigona romantyzmu. I tak zostało – już w XX wieku, Julian Krzyżanowski podsumował: „Brak głębszej kultury intelektualnej sprawił, iż Lenartowicz, prymitywizmem czarujący swych pierwszych czytelników, sztukę prymitywną uprawiał przez lat pięćdziesiąt, i na tym właśnie polega jego tragedia”.

Przejdźmy zatem do wątku „opinogórskiego”. Jakie były relacje Zygmunta Krasińskiego i Lenarto-

wicza (jeżeli w ogóle były)? Wiemy na ten temat niewiele. Z pewnością poetów nie łączyła przyjaźń. Wydany w Paryżu w 1857 r. poemat Lenartowicza „Gladiatorowie” spotkał się z nieprzychylnym przyjęciem i atakiem Juliana Klaczki, który ideowo pozostawał pod wpływem Krasińskiego, w „Wiadomościach Polskich”. Jednak wśród listów kierowanych do Augusta Cieszkowskiego (1814-1894), filozofa, działacza społecznego, przyjaciela Krasińskie-

go, znajdziemy kilka pisanych przez Lenartowicza, w których pojawiają się fragmenty dotyczące autora „Nie-Boskiej komedii”. Najbardziej poruszający z nich, pisany kilka lat po śmierci Krasińskiego, zaczyna się: „Co za nieszczęście, że nam Zygmunta brakuje, są w moich zamiarach rzeczy, o których on jeden byłby mi pomocnym; Adam [Mickiewicz - AŁ] był zanadto realnym i zanadto wplatanym w codzienne męki świata” (Florenca, 02 marca 1872).

Na zakończenie warto wspomnieć o jeszcze jednej, niezwykle ciekawej „pamiątce” znajomości Cieszkowskiego z Lenartowiczem. Otóż w 1870 r. autor „Ojciec nasz” zlecił Lenartowiczowi wykonanie drzwi do pomnika nagrobego swojej matki Zofii z Kickich pochowanej w bazylice Santa Croce we Florencji. Zamówienie zostało ukończone w 1872 r. Odlew okazał się tak interesujący, że Włoska Akademia Sztuk Pięknych postanowiła wysłać tę pracę na wystawę światową do Wiednia w 1873 r. Niestety razem z drugą pracą zgłoszoną na wystawę zaginęła. W pośpiechu Lenartowicz wykonał kolejne odlewy – z datą 1873, które nigdy do Wiednia jednak nie trafiły, gdyż w międzyczasie wcześniej wysłane prace odnalazły się. To właśnie ten drugi odlew drzwi ostatecznie został umieszczony we florenckiej świątyni. Pierwszy, lepiej dopracowany, za który rzeźbiarz otrzymał medal zasługi trafił do Wierzenicy koło Poznania i po ponad półwieczu został zamontowany w kościele parafialnym, w centralnej części pomnika nagrobego samego Augusta, gdzie możemy go podziwiać do dzisiaj. Praca ta jest przez prof. Jacka Kolbuszewskiego określana mianem „najcenniejszego dzieła polskiej romantycznej sztuki nagrobnej”.

Aldona Łyszowska

Za wskazówki i konsultacje dot. drzwi nagrobnych Cieszkowskiego w Wierzenicy serdecznie dziękuję Panu Włodzimierzowi Buczyńskiemu – wybitnemu regionaliście, który wraz z żoną Ewą Buczyńską jest autorem wielu prac o Augustie Cieszkowskim i Wierzenicy.

Dworek Marii Konopnickiej w Żarnowcu od strony południowej

Maria Konopnicka i jej związki z Ordynacją Krasińskich

Maria Konopnicka ceniła twórczość trzeciego wieszczki i ordynata Opinogóry Zygmunta Krasińskiego. Była pod dużym jej wpływem i to ona, najmocniej ze wszystkich poetów po powstaniu styczniowym, związała treść i rolę swojej twórczości ze wskazaniem romantyków. Wierna ich intencjom, a zarazem dążeniom współczesnych, miała odwagę podjąć trudne pytania dotyczące narodu: prawa i obowiązku wolności. Podobnie jak romantycy pobudzała umysły i rozpałała uczucia emocjonalnym żarem, odwagą protestu, dodawała ducha polskiej „ściśniętej niewoli piersi”. Teofil Lenartowicz, przyjaciel i „dobry druh” poetki, „Mistrz od cudnych listów” – jak go nazywała – który nakreślił cel jej społecznej i artystycznej misji: „...jesteś w ognjach świętych, idź i świeć” – urzeczony utworami wieszczki, pisał do niej z Florencji w grudniu 1892 r.: „Zygmunt Krasiński, gdyby wstał z grobu, napisałby Ci list poetyczny” (Maria Konopnicka, *Korespondencja*, t. I). Maria Konopnicka współpracowała blisko z wnukiem Zygmunta Krasińskiego – hrabią Adamem Krasińskim (1870–1909). Ten ostatni ordynat z linii opinogórskiej, z wykształcenia doktor praw, był poetą, publicystą, mecenasem sztuki i literatury, dzia-

łaczem kultury. Publikował często na prestiżowych łamach „Biblioteki Warszawskiej” – otaczając najczulszym pietyzmem pamięć wielkiego dziada – często razem z Marią Konopnicką. Musiał wysoko cenić twórczość oraz działalność społeczną „Hamleta w spódnicy”, bo kiedy w czerwcu 1901 r. został wydawcą i redaktorem tego literacko-naukowego miesięcznika, niemal od razu wystosował do poetki zaproszenie do współpracy. Odpisała mu pozytywnie, z Zurychu, 24 września 1901 r.:

*Łaskawy Panie,
Chciałabym ja bardzo być taką siłą
i mieć taką siłę, o jakiej Pan w pięknym*

Hrabia Adam Krasiński, zbiory Muzeum Romantyzmu w Opinogórze

swoim liście mówi. Chciałabym dlatego, że naszej narodowej myśli służebników silnych potrzeba.

Gdy wspomnę czym u nas – za wielkich dni Dziada Twego, Panie, i za rówieśnych mu w nieśmiertelności – było słowo i jak duchami władało, i jaką miało potęgę, a pomyślę czym jest dziś, utraciwszy prawie że do szczytu „moc ruszania światem”, wtedy dopiero spostrzegłam, że u nas – ni hufca ni wodza. Rozproszyliśmy się, zubożeli, zmaleli duchem. I to jest nasza wielka klęska.

Niech więc będzie pozdrowiony każdy, kto z czystym sercem na wyłomie staje, sztandar dźwiga i hufce gromadzi [...] (Korespondencja, t. III) – pisała poetka, zapewniając o chęci współpracy, bo pacierzem jej jest jeden z Psalmów Przyszłości Zygmunta Krasińskiego – Psalm dobrej woli.

Już we wrześniu i październiku 1901 r. na łamach „Biblioteki Warszawskiej” ukazały się duże fragmenty poematu Marii Konopnickiej *Pan Balcer w Brazylii*. Dalsze części drukowano w tym piśmie także w lutym 1906 r. oraz w latach 1908 i 1909. Później ukazywały się w miesięczniku kolejne jej teksty, m.in. dwuczęściowe studium o Bohdanie Zaleskim, rozprawa o twórczości romantycznego poety Gabriela Sarrazina, czy

o narodzie polskim pt. *Nasz lud*. Poetka drukowała też w „Bibliotece Warszawskiej” swoje poezje, korespondencje z podróży. Na przyjaznych łamach odnotowywano również jej nowe publikacje, ukazywały się recenzje utworów z wypraw po Włoszech, Francji, czy oceny liryk. Często także duże rozprawy na temat jej twórczości, jak złożona z dwóch części Stanisława Maykowskiego pt. *O chłopskim etosie Konopnickiej*, czy eseje pióra Henryka Gallego. Wszystkie bardzo pochlebne.

„Biblioteka Warszawska” hr. Adama Krasińskiego przyczyniła się do przygotowania 25-lecia pracy twórczej Marii Konopnickiej. Już w marcu 1902 r. donosiła o nadchodzącym jubileuszu „poetki pokolenia”, która „jest dumą literatury” i należy pomyśleć o należnym jej hołdzie. Temat ten kontynuowano w kolejnych numerach pisma, np. w czerwcu 1902 r. opublikowano słynny tekst Henryka Sienkiewicza o Marii Konopnickiej. Egzemplarz „Biblioteki Warszawskiej” z tym artykułem – wytłoczonym złotymi literami – zachował się w muzeum poetki w Żarnowcu. Na wklejce posiada własnoręczną dedykację redaktora ze słowami:

„Marii Konopnickiej z uczuciem głębokiego szacunku i czci redaktor „Biblioteki Warszawskiej” Adam Krasiński, Warszawa, d. 5 czerwca 1902”. Obchody jubileuszowe Marii Konopnickiej – główne odbyły się w Krakowie 18–19 października 1902 r. – jak informował miesięcznik „zgotowały go wszystkie warstwy i stany”, a „zawsąd biegły życzenia, wyrazy czci i hołdu, wszędzie miano na ustach i w myśli imię poetki”. Do świetności jubileuszu hrabia Adam Krasiński niezmiernie się przysłużył.

Działając w Komitecie Jubileuszowym redaktor naczelny „Biblioteki Warszawskiej”, zainicjował też zbieranie składek na zakup posiadłości dla poetki. Akcja

doprowadziła do podarowania Marii Konopnickiej w 1903 r. dworku w Żarnowcu na Podkarpaciu. Hrabia w tej kwestii współpracował z dozoną przyjaciółką poetki Elizą Orzeszkową.

Ordynat opinogórski zainicjował również wydanie dzieł zbiorowych Konopnickiej na tę okoliczność. To on, wraz z Henrykiem Sienkiewiczem, podpisał szeroko rozsyłaną odezwę na jubileuszowe wydanie utworów Marii Konopnickiej. Dzięki temu ukazał się nakładem Komitetu Jubileuszowego w Krakowie jednotomowy *Wybór pism* z podtytułem: „Jubileuszowe wydanie ludowe ze słowem wstępnym Juliana Rydla z rysunkami Stanisława Wyspiańskiego i ozdobą tytułową Wincentego Wodzinowskiego” (Maria Konopnicka, *Wybór pism*,

Odezwę podpisaną m.in. przez Hr. Adama Krasińskiego i Henryka Sienkiewicza, zbiory Muzeum Marii Konopnickiej w Żarnowcu

Kraków 1902). Wydanie cieszyło się ogromną popularnością, zostało powtórzone, a później doprowadziło do wydania kolejnych dzieł zbiorowych poetki.

Z pewnością znajomość poetki z Adamem Krasińskim miała wpływ na fakt wydzierżawienia hrabiowskiego młyna na rzece Łydni jej najmłodszemu synowi, „najzaczniejszemu” Janowi Konopnickiemu. Zaowocowało to jego przeniesieniem się z Arkadii do Ciechanowa w 1903 r. Maria Konopnicka prawdopodobnie przekazała też, w 1905 r., Janowi część swojego honorarium za jubileuszowe wydanie dzieł – na zakup majątku Przedwojowa nieopodal Ciechanowa, pragnąc, aby

stało się ono gniazdem skupiającym rodzinę. W latach 1903–1909 poetka przyjeżdżała i do Ciechanowa, i do Przedwojowa zwykle na dwa–trzy tygodnie. Cieszyła się jedynymi wnukami, zabierała je na spacer, pisała im wiersze i bajki. Współpracowała z miejscowymi pozytywistami: lekarzem Franciszkiem Rajkowskim i „jego miejscową gwardią”, także z hrabią Adamem Krasińskim i Aleksandrem Świętochowskim, który osiedlił się w pobliskiej Gołotczyźnie. Poznawała też życie miejscowego ludu. Była wstrząśnięta bytem ludzi z nizin społecznych, losem nędzary mieszkających w suterrenach i ruderach ciechanowskich. Nosila im woreczki z mąką z młyna syna, domagała się od władz poprawy ich życia, kształcenia. Poetka

przyczyniła się również do powstania w 1907 r. Domu Ludowego w Ciechanowie, na którego otwarcie napisała wiersz *Na otwarcie Domu Ludowego w Ciechanowie*. W tym pierwszym domu kultury nad Łydnią prowadzono kursy dla analfabetów, pogadanki, bibliotekę, chór, odbywały się wieczory integracyjne. Do dziś Maria Konopnicka jest patronką kultury Ciechanowa. Mieszkając w Przedwojowie do 1921 r. Jan Ko-

nopnicki przyczynił się do rozwoju całego powiatu ciechanowskiego. Był hojnym mecenasem kultury, wybitnym działaczem gospodarczym, niezwykłym społecznikiem, wykładawcą w szkołach w Gołotczyźnie i Sokołównku. Uratował wielu przed lichwą i bankrutem kierując Towarzystwem Drobno Kredytu w Ciechanowie. Zapisał też piękną kartę podczas I wojny światowej.

Adam Krasiński zmarł młodo w wieku 39 lat, 17 stycznia 1909 r. Został pochowany w Opinogórze. Półtora roku później zmarła we Lwowie Maria Konopnicka, która hrabiemu dużo zawdzięczała.

Teresa Kaczorowska

Pracownia digitalizacji wyposażona jest w komputery ze specjalistycznym oprogramowaniem do obsługi skanerów oraz obróbki graficznej fotografii obiektów muzealnych

Pracownia digitalizacji w Muzeum Romantyzmu w Opinogórze

Powstanie pracowni digitalizacji w naszym muzeum zapoczątkował projekt w 2016 r. pn.: „Zabezpieczenie i upowszechnienie zbiorów archiwalnych przechowywanych w Muzeum Romantyzmu w Opinogórze”, w ramach którego zdigitalizowane zostały dokumenty archiwalne związane z działalnością organizacji polonijnych.

W następnych latach realizowane były kolejne projekty związane z digitalizacją zasobu. W wyniku przeprowadzonych prac 3 162 jednostki archiwalne z 12 zespołów zostały bezpłatnie udostępnione na stronie Mu-

zeum Romantyzmu w zakładce prezentującej wszystkie cyfrowe zbiory muzeum. Wśród nich znajduje się m.in. zespół zawierający akta ochotników wstępujących do tworzonej we Francji tzw. Błękitnej Armii, który został wpisany na Krajową Listę UNESCO „Pamięć Świata” w 2018 roku, czy też nagrania dźwiękowe z okresu II wojny światowej Sekcji Polskiej Radia BBC.

Tegoroczny projekt pn.: „Utworzenie pracowni digitalizacji w Muzeum Romantyzmu w Opinogórze”, jest kontynuacją i rozwinięciem dotychczasowych działań z zakresu digitalizacji.

Do tej pory prace digitalizacyjne były zlecane i wykonywane odpłatnie przez firmy zewnętrzne. Z uwagi na to, iż zasób jest obszerny i zróżnicowany, a proces cyfryzacji wymaga dużego nakładu czasu oraz środków, posiadanie własnej pracowni wyeliminuje koszty związane z usługą digitalizacji i pozwoli na swobodę przy planach digitalizacyjnych i dostosowywanie ich do aktualnych zasobów ludzkich.

Dzięki uzyskanej dotacji celowej ze środków Samorządu Województwa Mazowieckiego zakupiono specjalistyczny sprzęt. Podstawowe elementy wyposa-

żenia pracowni digitalizacji to m. in.: skaner dziełowy formatu A2 do masowej digitalizacji materiałów archiwalnych i bibliotecznych, wysokiej jakości skaner A3 służący mniejszym dokumentom, statyw kolumnowy wraz z oświetleniem, macierz dyskowa, specjalistyczne komputery obsługujące pracę skanerów z monitorami i oprogramowaniem do obróbki grafiki.

Zakupiono także osprzęt studyjny – aparat cyfrowy do digitalizacji dużych formatów, statywy fotograficzne, statywy do lamp, system podwieszania teł, stół do fotografii bezcieniowej. Cyfrowe aparaty fotograficzne wraz z kompletem stałogniskowych i zmienneogniskowych obiektywów stanowią dopełnienie sprzętowe studia fotograficznego.

Przed 6 laty, kiedy rozpoczęliśmy prace nad digitalizacją, spotykaliśmy się często z argumentami negującym zasadność

i sens odwzorowań cyfrowych obiektów. Dziś, kiedy digitalizacja jest dużo bardziej popularna, jej znaczenie nie jest już dyskusyjne. Konwersja cyfrowa pozwala nam

na osiągnięcie dwóch podstawowych celów muzeum: zabezpieczenia i udostępnienia zasobów w dużo większym zakresie niż było to możliwe przed wprowadzeniem komputeryzacji.

Digitalizacja zbioru i pokazanie publiczności zabytków w Internecie to niepowtarzalna okazja do prezentacji tych dzieł, które głównie z powodu braku odpowiedniej powierzchni nie mogą być częścią stałej ekspozycji. Pragniemy udostępnić publiczności Muzeum, w formie cyfrowej za pośrednictwem Internetu, muzealiów, a także materiałów archiwalnych i bibliotecznych znajdujących się w zbiorach Muzeum.

Pracownia, oprócz podstawowego zadania, jakim jest digitalizacja zbiorów, współpracuje również z innymi działami muzeum, wykonując zdjęcia do publikacji i na cele edukacyjne.

Agnieszka Wichowska

Kolumna reprodukcyjna z zestawem lamp

Skaner dziełowy formatu A2 do masowej digitalizacji wielkoformatowych materiałów bibliotecznych i archiwalnych

Niezwykła NOC MUZEÓW 2022

W tym roku, po dwuletniej przerwie, do kalendarza muzealnych wydarzeń mogła powrócić Noc Muzeów. To wciąż jedna z najpopularniejszych kulturalnych imprez. Wydarzenie polega na udostępnianiu muzeów, galerii i zabytkowych obiektów w wybranym dniu w godzinach nocnych, najczęściej bezpłatnie. To doskonała okazja, żeby w nietypowej porze skorzystać z oferty instytucji kultury. Tym bardziej, że na tę jedną noc w roku przygotowywane są wyjątkowe wydarzenia, kierowane w stronę szerszej publiczności.

Noc Muzeów jest wydarzeniem ogólnoeuropejskim (pierwsza miała miejsce w styczniu 1997 w Berlinie). W Polsce jako pierwsze zorganizowało ją Muzeum Narodowe w Poznaniu w 2003 r. Wkrótce ich śladem podążyły inne muzea. Dziś ten coroczny „fenomen socjologiczny” przyciąga tłumy.

Nie inaczej jest w naszym Muzeum – wydarzenie jest organizowane od lat. Jego program zawsze jest wynikiem poszukiwania złotego środka między edukacją muzealną a rozrywką. Podobnie było w tym roku. Staraliśmy się przygotować ofertę, która będzie atrakcyjna dla wszystkich grup wiekowych. Pierwszym punktem programu były więc warsztaty kreatywne dla rodzin z dziećmi „Wy-

spacerowane dzieła sztuki”, które zaczęły się jeszcze w dzień. Dzięki temu z kulturą mogli obcować także najmłodszy.

Następnie zaprosiliśmy na spotkanie „Wokół rękopisu Zenona Belina Brzozowskiego z podróży Juliusza Słowackiego na Wschód”. Pokazowi rękopisu (wspomnienia zostały spisane przez syna Brzozowskiego – Karola) towarzyszyła dyskusja o historii przyjaźni wieszczą z Brzozowskim, w której wzięli udział znamienici goście: Maciej Belina Brzozowski, Antoni Belina Brzozowski, prof. Marek Troszyński oraz prof. Bartosz Korzeniewski. Wydarzenie zostało zorganizowane w ramach projektu „Dwustulecie polskiego romantyzmu” z programu Edukacja kulturalna MKiDN realizowanego przez Ośrodek Badań nad Pamięcią Zbiorową i Studiów Muzealnych.

Ostatnim, ale jednocześnie cieszącym się największą popularnością i najbardziej wymagającym organizacyjnie, punktem programu był spektakl gościnny Teatru Dramatycznego im. J. Szaniawskiego w Płocku „Balladyna”. Sztuka została przygotowana w ramach obchodów Roku Romantyzmu Polskiego.

Wiadomo, że „Balladyna” Słowackiego doczekała się wielu adaptacji i interpretacji, z najgłośniejszą z nich, czyli spektaklem Adama Hanuszkiewicza w Teatrze Narodowym, jednak propozycja Marka Mokrówieckiego – reżysera, zaskoczyła formą i pozostała niezapomnianym przeżyciem dla licznie zgromadzonej publiczności. Wyjątkowości wydarzeniu dodawały kostiumy – m.in. ciężkie buty aktorów, dominująca czerń – w połączeniu z scenografią, którą tworzył nasz park utrzymany w stylu angielskim wraz z kilkukietarowym lustrem wody i budynkiem Oranżerii.

Aldona Łyszowska

Scena z „Balladyny” w reżyserii Marka Mokrówieckiego – wystawionej gościnie w Muzeum Romantyzmu w Opinogórze podczas tegorocznej Nocy Muzeów

Pamiątkowa fotografia uczestników konkursu

MY Z NIEGO WSZYSCY

W ramach obchodów Roku Romantyzmu Polskiego zorganizowaliśmy Konkurs Recytatorski Poezji Romantycznej „My z niego wszyscy”. Naszym partnerem przy tym wydarzeniu było Mazowieckie Samorządowe Centrum Doskonalenia Nauczycieli Wydział w Ciechanowie. Konkurs Honorowym Patronatem objęli: Marszałek Województwa Mazowieckiego oraz Mazowiecki Kurator Oświaty.

Celem konkursu było popularyzowanie poezji romantycznej, ze szczególnym podkreśleniem roli Adama Mickiewicza w ukształtowaniu polskiego romantyzmu, a także rozwijanie wrażliwości na słowo poetyckie oraz odkrywanie i rozwijanie uzdolnień artystycznych młodzieży. W Opinogórze – dawnym majątku rodu Krasieńskich – nie mogło być inaczej: konkursowi przyświecała opinia Zygmunta Krasieńskiego na temat niezwykłego oddziaływania Mickiewicza.

Konkurs przebiegał w jednej kategorii i był przeznaczony dla uczniów szkół ponadpodstawowych z terenu powiatów: ciechanowskiego, mławskiego, pułtuskiego, płońskiego, żuromińskiego, przasnyskiego i makowskiego. Za-

daniem Uczestników była recytacja dowolnego utworu lub fragmentu utworu ze zbioru „Ballad i romanśów” Mickiewicza.

Komisja Konkursowa w składzie: Przewodnicząca – Pani Magdalena Biernacka – Zastępca Dyrektora Departamentu Kultury, Promocji i Turystyki UMWM, Pan dr Marcin Lutomiński z Wydawnictwa Naukowego Uniwersytetu Mikołaja Kopernika, Pani Anna Chodkowska – doradca metodyczny w zakresie języka polskiego MSCDN Wydział w Ciechanowie oraz Pani Aldona Łyszowska – kustosz, kierownik Działu Wydawnictwa, Edukacji i Promocji Muzeum Romantyzmu, po prezentacji wszystkich Recytujących, podczas obrad w dniu 09 listopada 2022 r. postanowiła nagrodzić następujące osoby:

I nagroda – Jakub Banaś, uczeń Zespołu Szkół nr 4 im. Obrońców Mławy z Września 1939 r. w Mławie

II nagroda – Oskar Marcin Berzowski, uczeń Zespołu Szkół Powiatowych im. mjr Henryka Sucharskiego w Przasnyszu

III nagroda – Monika Chuma, uczennica I Liceum Ogólnokształ-

cącego im. Zygmunta Krasieńskiego w Ciechanowie.

Wyróżnienie specjalne otrzymał Dawid Chodkowski z Liceum Ogólnokształcącego nr 1 im. Marii Skłodowskiej-Curie w Makowie Mazowieckim.

Wyróżnienia: Amelia Czaplińska i Julia Jaskulska (uczennice LO w Żurominie), Gabriel Żbikowski (ZS nr 1 w Ciechanowie), Gabriela Tomaszewska (ZS nr 4 w Mławie), Anna Stawińska i Franciszek Żabik (I LO w Ciechanowie).

Na zakończenie zgromadzenia w muzealnej oranżerii mieli okazję wysłuchać niezwykle interesującego wykładu „Pan Tadeusz Adama Mickiewicza – arcydzieło literatury polskiej” dr. Marcina Lutomińskiego z Wydawnictwa Naukowego Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu.

Jeszcze raz gratulujemy nagrodzonym i wyróżnionym. Dziękujemy wszystkim uczniom oraz nauczycielom, którzy przygotowywali młodzież do występów. Zapraszamy do próbowania swoich sił w kolejnych konkursach organizowanych w naszym Muzeum.

Aldona Łyszowska

Wydarzyło się

2 maja 2022 r. tradycyjnie odbyły się „Imieniny Zygmunta”. Autor „Nie-boskiej komedii” symbolicznie otrzymał bukiet tulipanów. Następnie udaliśmy się do krypt, aby złożyć kwiaty i pomodlić się w intencji poety. Od godz. 13.00 w muzealnej Oranżerii swoimi wystąpieniami ten dzień uświetnili: dr Teresa Kaczorowska, prezentująca temat „Maria Konopnicka – czarodziejka osobliwa i jej związki z ordynacją Krasieńskich”, w którym opowiedziała o życiu, w tym relacjach autorki „Roty” z Adamem Krasieńskim, oraz upamiętnieniu i pracach badawczych dotyczących poetki z racji trwającego właśnie Roku Marii Konopnickiej. Wystąpili również Soliści i Zespoły działające przy Gminnym Ośrodku Kultury w Opinogórze Górnej z koncertem „Majowe muzykowanie”, przygotowanym pod kierunkiem Joanny Mossakowskiej oraz Roberta Barłoda.

Franza Liszta, czy Gorge'a Gershwina, a także klasyczne odśłony muzyki popularnej. Szczególnie poruszająca okazała się nowa interpretacja „Prząśniczki” Stanisława Moniuszki oraz ciekawy mariaż elegancji pianistów z muzyką Kurta Cobaina.

14 maja 2022 r. w ramach Nocy Muzeów 2022 można było bezpłatnie zwiedzić muzealne ekspozycje i podziemia opinogórskiego kościoła. Dla najmłodszych przygotowano warsztaty zatytułowane „Wyspacerowane dzieła sztuki”. Odbył się także pokaz rękopisu wspomnień Zenona Brzozowskiego – towarzysza słynnej podróży Juliusza Słowackiego na Wschód – z udziałem prof. Bartosza Korzeniowskiego, a wieczorem Teatr Dramatyczny im. J. Szaniawskiego z Płocka zaprezentował przed Oranżerią spektakl „Balladyna” w reżyserii Marka Mokrowieckiego.

8 maja 2022 r. miał miejsce 607 Koncert Niedzielny. Tym razem na muzealnej scenie gościliśmy Łukasza Szubskiego i Krzysztofa Włodarczyka, czyli Dombrova Piano Duo, z programem „Od Moniuszki do Nirwany”. W koncercie fortepianowym na cztery ręce, usłyszeliśmy standardy muzyczne oraz utwory wybitnych kompozytorów, m.in.:

12 czerwca 2022 r. odbył się 608 Koncert Niedzielny. Z recitalelem fortepianowym wystąpił prof. Sławomir Dobrzański. W programie

znalazły się kompozycje Marii Szymanowskiej, Antoniego Kątskiego i Wiktora Łabuńskiego. Dodatkową gratką dla entuzjastów muzyki klasycznej była możliwość wysłuchania krótkich prelekcji naszego gościa poświęconych wspomnianym kompozytorom. Po koncercie miał miejsce wernisaż wystawy malarstwa Pani Ani Wydrzyńskiej „Wierszem malowane”.

19 czerwca 2022 r. zaprosiliśmy na Rodzinną Niedzielę w Muzeum.

Po długiej przerwie wróciliśmy do spotkań muzycznych i teatralnych dedykowanych rodzinom z dziećmi. Przed Pałacem można było zobaczyć spektakl muzyczny oparty na bajce „Przygoda króla jego mości” Jana Brzechwy. Wystąpili: aktor Cezary Nowak, Adam Woch – grający na gitarze oraz Wojciech Świętoński – przy fortepianie. Po spektaklu odbyły się kreatywne warsztaty plastyczne „W świecie koron”.

10 lipca 2022 r. za sprawą muzealnych, cyklicznych Koncertów Niedzielnych publiczność licznie zgromadzona w opinogórskiej Oranżerii miała okazję udać się w muzyczną podróż w ramach ob-

chodów Roku Romantyzmu Polskiego.

Wydanie w wileńskiej oficynie Józefa Zawadzkiego zbioru „Ballady i romanse” zamieszczonego w pierwszym tomie „Poezji” Adama Mickiewicza w 1822 roku uznawane jest za symboliczny początek romantyzmu w Polsce. W czerwcu br. minęło dokładnie 200 lat od tego wydarzenia, co stało się okazją do muzycznego świętowania rocznicy powstania tej szczególnej w dziejach polskiej kultury i literatury epoki, w towarzystwie zespołu Artes Ensemble w składzie: Małgorzata Janaszek – wiolonczela, scenariusz i reżyseria, prowadzenie koncertu, Paulina Grabarz-Szmajda – mezzosopran, Nazari Kachala – tenor, Andrzej Janaszek – fortepian, autor aranżacji utworów, dyr. artystyczny zespołu Artes Ensemble. Był to nie tylko kostiumowy koncert i szlacheckie widowisko muzyczne, ale wirtuozowska podróż do źródeł romantycznej idei patriotyzmu i ciągłości narodowej, w rytmie szlacheckiego poloneza, zamasytego mazura, polskiej muzyki romantyzmu oraz poezji wieszczów.

11-16 lipca 2022 r. trwał pierwszy turnus muzealnych półkolonii „Wakacje z Romantykami”

Było dużo historii sztuki, literatury, historii, a przede wszystkim dobrej zabawy, uśmiechów, uczenia się współpracy, ale też i asertywności... Wszystko w pięknym otocze-

niu naszego parku, wśród budowli – tych z XIX wieku i tych współczesnych – razem z mieszkańcami woli i muzealnej stajni.

18 lipca 2022 r. Rodzinną Niedziela w Muzeum „Z wizytą u Pliszki i Pinusa” zgromadziła młodszych i starszych przyjaciół naszych koni huculskich.

Podczas spotkania można było poznać tajniki pracy podkuwacza koni, zobaczyć na czym polega werkowanie, zmierzyć się z kuciem podkowy, a na zajęciach plastycznych puścić wodze fantazji, dekorując stajnię.

26 lipca 2022 r. Uroczystość ku czci św. Anny – w kaplicy naszego Zameczku odbyła się msza święta odprawiona przez ks. kanonika Jarosława Arbata – proboszcza parafii pw. św. Zygmunta w Opinogórze.

Wróciliśmy tym samym do opinogórskiej tradycji związanej z kultem św. Anny, powstałej wokół mozaiki św. Anna Samotrzcę, datowanej na II połowę XVIII w., będącej darem Wincentego Krasieńskiego dla miejscowego kościoła.

W XX w. obraz został przeniesiony do Muzeum Diecezjalnego w Płocku, a z kolei z Płocka został wypożyczony do Muzeum Romantyzmu, gdzie można go obecnie oglądać na ekspozycji stałej poświęconej Zygmuntowi Krasieńskiemu.

14 sierpnia 2022 r. w muzealnej Oranżerii mieliśmy okazję wysłuchać poruszającego koncertu „Chopin i perły muzyki polskiej XIX wieku” w wirtuozowskim wykonaniu znakomitych artystów: Teresy Kaban – fortepian oraz Henryka Błażeja – flet.

Po koncercie została wręczona Nagroda Zygmunta, która jest przyznawana corocznie m.in. za pomoc w realizacji działań statutowych naszego Muzeum. Z rąk Laureatów poprzednich edycji – Starosty Powiatu Ciechanowskiego Pani Joanny Potockiej-Rak oraz Proboszcza Parafii św. Zygmunta w Opinogórze ks. Jarosława Arbata statuetkę odebrali Państwo Joanna i Bronisław Szmit.

Kolejną część spotkania stanowiła prezentacja prac wykonanych w ramach zrealizowanej części projektu pn. „Konservacja nagrobków na cmentarzu w Opinogórze, remont alejek parkowych oraz prace pielęgnacyjne drzewostanu w Muzeum Romantyzmu w Opinogórze” współfinansowanego z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach Osi Priorytetowej V „Gospodarka przyjazna środowisku” oraz ze środków Samorządu Województwa Mazowieckiego, której dokonał Dyrektor Muzeum Pan Roman Kochanowicz oraz Kierownik Działu Sztuki i Historii Pan Leszek Nowaliński.

Działaniom konserwatorskim poddano nagrobki osób związanych z rodziną Krasieńskich i Ordynacją Opinogorską: Andrzeja Gierszta, Ignacego Brzeskiego, Teresy z Nowickich Wolskiej, Tomasza Marii Pasteckiego, Michaliny z Sypniewskich Brzeskiej, Mikołaja Andrackiego i jego córki Heleny, Jadwigi Hubal-Dobrzańskiej oraz Karoli z Jaworskich Kłoss.

Przeprowadzone prace polegały m.in. na oczyszczeniu, rekonstrukcji brakujących fragmentów, niwelacji ubytków, pogłębianiu napisów, impregnacji oraz, w niektórych przypadkach, stabilizacji i przywróceniu pierwotnego położenia nagrobków.

21 sierpnia 2022 r. Rodzina Niedziela w Muzeum pt. „Romantycy i żeglarze” upłynęła nam przy bardzo pomyślnych wiatrach. Zespół Załoga Szklanego Jasia zabrał uczestników spotkania we wspólną podróż, muzyczny rejs, podczas którego nie mogło zabraknąć wspólnego śpiewania i tańca. Na warsztatach plastycznych „A może statek?” powstały oryginalne, papierowe statki.

22–26 sierpnia 2022 r. odbył się drugi turnus muzealnych półkolonii „Wakacje z Romantykami”.

Był to czas spędzony na lekcjach muzealnych, zabawach kreatywnych i zajęciach muzycznych. Były też chwile poświęcone na kontakt z przyrodą – spacer po parku, odwiedziny u mieszkańców woli i stajni.

28 sierpnia 2022 r. miało miejsce 31. spotkanie w Saloniku Elizy.

Tym razem poświęcone zostało postaci Józefa Wybickiego – twórcy naszego hymnu narodowego, patronowi roku 2022. Gościem Zofii

Humięckiej był historyk literatury i teatru dr Piotr Kąkol.

2 września 2022 r. we Dworze Krasieńskich odbyło się spotkanie w ramach 11. edycji Narodowego Czytania. W tym roku lektura była nam szczególnie bliska, a samo wydarzenie miało wyjątkowy charakter, gdyż czytaliśmy „Ballady i romanse” Adama Mickiewicza. Oprawę muzyczną spotkania zapewnili Seniorzy+ z Dzbonia. Wydarzenie zostało zorganizowane wspólnie z Gminną Biblioteką Publiczną w Opinogórze Górnej.

11 września 2022 r. w muzealnej Oranżerii odbył się 611. Koncert Niedzielnego pt. „Romantyczne portrety – Chopin, Mendelssohn, Paderewski i inni”.

Znakomici artyści młodego pokolenia: pianista Paweł Popko i klawecista Piotr Thieu Quang wystąpili w koncercie, którego program stanowiły przede wszystkim dzieła wybitnych polskich kompozytorów.

Po koncercie, we Dworze Krasieńskich, została otwarta wystawa poplenerowa uczniów Gimnazjum im. Ferdynanda Ruszczyca w Rudominie oraz Liceum Sztuk Plastycznych we Włocławku pt. „Wileńskie ślady *Ballad i romanse* Adama Mickiewicza”.

18 września 2022 r. Rodzina Niedziela w Muzeum pt. „W teatrze

Krasieńskich”. Tym razem nasze cykliczne spotkanie dedykowane rodzinom z dziećmi rozpoczęło się spektaklem muzycznym opartym na bajce „Czerwony kapturek” Jana Brzechwy. Wystąpili: Cezary Nowak – aktor; Michał Borowski – saksofony, flet; Michał Jung – fortepian. Po spektaklu odbyły się kreatywne warsztaty plastyczne pt. „W teatrze Krasieńskich”.

28 września 2022 r. w muzealnej Oranżerii odbyła się uroczysta gala wręczenia nagród laureatom XVI edycji Konkursu „Mazowieckie Zdarzenia Muzealne – Wierzba”. Mazowieckie muzea w ten sposób mogły zaprezentować swoje działania, a dodatkowo otrzymać prestiżowe wyróżnienie. Dyrektorzy i przedstawiciele najlepszych muzeów na Mazowszu odebrali nagrody z rąk Adama Struzika.

2 października 2022 r. mieliśmy przyjemność gościć Panią Gaelle Rio – dyrektorkę Muzeum Życia Romantycznego w Paryżu, Panią Catherine de Laborde – kuratorkę w tejże instytucji, Panią Mariellę Righini –

pisarkę i dziennikarkę oraz Panią Dominikę Ostrowską – wicedyrektor Instytutu Polskiego w Paryżu. Spotkanie było okazją nie tylko do przedstawienia naszego muzeum i wymiany doświadczeń, ale przyczyni się do realizacji wspólnych projektów.

8 października 2022 r. w ramach XXVII Ciechanowskiej Jesieni Poezji gościem XXIV Spotkania z Literaturą w Opinogórze był pi-

sarz prof. Piotr Muldner-Nieckowski – rozmowę tradycyjnie poprowadziła dr Teresa Kaczorowska. W trakcie spotkania wręczono nagrody w III Ogólnopolskim Konkursie Poetyckim „O Laur Zygmunta z Opinogóry”, uroczystość nadano Medal Zygmunta Krasieńskiego prof. Bogusławowi Dopartowi, a na zakończenie odbył się koncert muzyki romantycznej w wykonaniu artystów: Dominiki Zamary (sopran), Marii Rity Panella (fortepian) oraz Nicoli Bertoliniego (klarnet).

9 października 2022 r. podczas 612. Koncertu Niedzielnego wystąpił Maurizio Mastrini. Artysta jest

jednym z najlepszych pianistów i kompozytorów międzynarodowej panoramy muzycznej i instrumentalnej. Jego twórczość muzyczna ma swoje korzenie w Umbrii. Tworzy kompozycje, które są łącznikiem pomiędzy tradycyjnymi standarda-

mi muzycznymi a nową Współczesną Muzyką Klasyczną.

Po koncercie odbyło się otwarcie wystawy plakatów ze zbiorów Jerzego Brukwickiego „Mickiewicz – Słowacki”, prezentacja popiersi Adama Mickiewicza i Juliusza Słowackiego oraz wernisaż wystawy „Fuzja wyobraźni”.

16 października 2022 r. w ramach dalszego poznawania polskich Romantyków podczas cyklu pn. Rodzina Niedziela w Muzeum, pochyliliśmy się nad postacią Fryderyka Chopina, proponując uczestnikom spotkania koncert oraz naukę tańca. Pozналиśmy tajniki oberka, mazura, walca i oczywiście poloneza. Była też nauka śpiewu i oddechu muzycznego. Wystąpili: Katarzyna Drelich – śpiew, Matylda i Kamil Przepiórkowscy – taniec, Wojciech Świętoński – fortepian. W drugiej części spotkania tradycyjnie odbyły się warsztaty kreatywne – tym razem o temacie „Mój własny instrument”.

9 listopada 2022 r., w siedzibie Muzeum Archidiecezjalnego w Poznaniu odbyła się ogólnopolska konferencja naukowa „Ludzie Kocioła w pracy organicznej” zorganizowana przez Wydział Teologiczny UAM w Poznaniu, Muzeum Narodowe Rolnictwa i Przemysłu Rolno-Spożywczego w Szreniawie i Fundację Zakłady Kórnickie, podczas której wystąpił z referatem nasz pracownik kustosz Wojciech Jerzy Górczyk prezentując temat dotyczący Marii Cecylii Krasieńskiej i działalności edukacyjnej polskich wizytetek w XVII w.

13 listopada 2022 r. zaprosiliśmy do muzealnej Oranżerii na spotkanie z twórczością Fryderyka

Chopina tj. Koncert Niedzielnego nr 613 WWS Chopin Jazz. Usłyszeliśmy moc fantastycznych jazzowych inspiracji muzyką XIX-wiecznego kompozytora w oryginalnych aranżacjach Andrzeja Wojciechowskiego – klarnet, Ignacego Jana Wiśniewskiego – fortepian, Jarosława Stokowskiego – kontrabas. Uroczystość była też doskonałą okazją do podziękowań za wieloletnią współpracę – medalami C. K. Norwida zostali uhonorowani prof. Bogusław Dopart oraz Piotr Witt.

Po koncercie odbył się wernisaż wystawy plakatów teatralnych i filmowych ze zbiorów Jerzego Brukwickiego pt. „Chopin w Opinogórze”, następnie odsłonięto popiersie Fryderyka Chopina oraz miała miejsce prezentacja obrazów Jana Matejki i Juliana Maszyńskiego, które są częścią naszej wystawy stałej we Dworze Krasieńskich.

20 listopada 2022 r. po raz kolejny mieliśmy przyjemność zaprosić na spotkanie z cyklu Rodzina Niedziela w Muzeum. Tym razem zasiedliśmy przy XIX-wiecznym stole z Juliuszem Słowackim, który niekoniecznie lubił jeść. Odwiedziliśmy magiczną i bardzo muzyczną kuchnię podczas spektaklu „Bajki z czarowanego kociołka” razem z aktorem Cezarym Nowakiem oraz muzykami: perkusistą Jaremą Jarosińskim i pianistą Michałem Jungiem. W drugiej części spotka-

nia – pochylił się nad tematem: „W XIX-wiecznej kuchni”, przenosząc się w fascynujący świat przypraw, nasion, ziaren (tych oczywiście, które możemy znaleźć w kuchni), dzięki czemu powstały niezwykle oryginalne obrazy.

27 listopada 2022 r. odbyło się ostatnie w tym roku spotkanie w Saloniku Elizy. W pierwszej części z programem pt. „Romantyzm nieśmiertelny” wystąpił Jerzy Zelnik, któremu towarzyszył pianista dr Wojciech Świętoński.

W drugiej części gościem był prof. Janusz Zalewski – ciechanowianin, który opowiadał o często niełatwych poszukiwaniach i „zdobyciu” do swojej kolekcji – którą przekazał do naszego Muzeum – tłumaczeń „Irydion” Zygmunta Krasińskiego na języki obce do roku 1930. Tradycyjnie rozmowę poprowadziła Pani Zofia Humięcka.

30 listopada 2022 r. w ramach obchodów Roku Romantyzmu Polskiego w naszym Muzeum odbyła się regionalna konferencja „Literatura i kultura polskiego romantyzmu ukształtowały wymiar i profil duchowy Polaków”, na którą zapraszałyśmy wspólnie z MSCDN Wydział w Ciechanowie.

Zgromadzeni na sali nauczyciele – poloniści, bibliotekarze oraz inne osoby zainteresowane tematem konferencji mieli okazję wysłuchać referatów znawców polskiego romantyzmu: prof. Andrzeja Fabianowskiego, który przedstawił temat „Jak romantycy wierzyli w Boga?” – spotkanie było też okazją do uhonorowania Profesora medalem Cypriana Norwida, w podziękowaniu za dotychczasową współpracę z Muzeum; oraz prof. Zbigniewa

Przychodniaka, który wygłosił wykład: „Jak (i dlaczego) romantycy cierpieli?”.

Spotkanie pozwoliło również na zaprezentowanie Laureatów Konkursu Recytatorskiego Poezji Romantycznej „My z niego wszyscy”: Jakuba Banasia, Oskara Marcina Berezowskiego oraz Moniki Chumy.

Konferencję zakończył spacer muzealny śladami Zygmunta Krasińskiego w Opinogórze.

Od 1 do 20 grudnia 2022 r. zaprosiliśmy grupy przedszkolne i szkolne (klasy I-III) do świątecznej, artystycznej wędrowki w czasie. Tradycyjnie chcieliśmy przenieść się do XIX wieku podczas zajęć edukacyjnych przygotowanych z okazji zbliżających się świąt Bożego Narodzenia. W programie pobytu znalazły się lekcje i warsztaty muzealne: opowieść o dawnych aktywnościach zimowych, kreatywne zajęcia plastyczne i wspólne kolędowanie.

W dniach 8 – 9 grudnia 2022 r. na Katolickim Uniwersytecie Lubelskim miała miejsce ogólnopolska konferencja naukowa „Struktury kościelne i kult religijny w dawnych wiekach. Perspektywy badawcze”, zorganizowana przez Katedrę Historii Starożytnej, Bizantyńskiej i Średniowiecznej KUL, podczas której z referatem „Kościoły i klasztory na Mazowszu fundacji Krasińskich

herbu Ślepowron” wystąpił nasz pracownik kustosz Wojciech Jerzy Górczyk.

13 grudnia 2022 r. odbył się Koncert Niedzielny nr 614 w wykonaniu artystów: YLO VIOLIN (Ilona Perz-Golka) – skrzypaczka, absolwentka Akademii Muzycznej we Wrocławiu, a także Konserwatorium Hogeschool w Enschede w Holandii oraz SERGIO BETTAS – włoski tenor, absolwent Konserwatorium Sztuki Śpiewu w Ferrarze, w którym usłyszeliśmy polskie kolędy oraz utwory świąteczne z całego świata.

18 grudnia 2022 r. Rodzina Niedziela w Muzeum – tym razem romantyczką-patronką spotkania był Klementyna z Tańskich Hoffmannowa – pierwsza Polka utrzymująca się z własnej pracy twórczej i pedagogicznej oraz jedna z pierwszych rodzimych pisarek tworzących utwory dla dzieci i młodzieży.

Gościliśmy Martę Veil – rekonstruktorkę, która zaprezentowała modę z początku XIX w. Pokaz zdradzał również sekrety upiększania ówczesnych dam – towarzyszyła mu prezentacja kosmetyków specjalnie zrekonstruowanych na podstawie zachowanych przepisów. W drugiej części mieliśmy udział w warsztatach tworzenia różu do policzków, pasty do zębów i pudru różanego.

Aldona Łyszkowska